

Sygn.akt III AUa 1536/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 kwietnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Bożena Szponar - Jarocka

Sędziowie: SO del. Marzanna Rogowska (spr.)

SA Piotr Prusinowski

Protokolant: Magda Małgorzata Gołaszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 15 kwietnia 2015 r. w B.

sprawy z odwołania H. D. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o przeliczenie podstawy wymiaru emerytury

na skutek apelacji wnioskodawcy H. D. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 22 maja 2014 r. sygn. akt IV U 3580/13

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1536/14

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 2 sierpnia 2013 r. odmówił H. D. (1) prawa do przeliczenia emerytury, bowiem nie przedłożył on żadnych nowych dowodów mających wpływ na zmianę wysokości świadczenia, w szczególności dokumentu potwierdzającego wynagrodzenie zastępcze, tj. wynagrodzenie pracownika zatrudnionego w kraju na takim samym lub podobnym stanowisku, na jakim wnioskodawca był zatrudniony przed wyjazdem za granicę.

Od powyższej decyzji odwołanie złożył H. D. (1), domagając się uwzględnienia płacy uzyskanej w „E.-1” na budowie w byłym ZSRR w okresie od 25 września 1976 r. do 10 czerwca 1979 r. z tytułu umowy o pracę. Wskazał, że jest to kwota 32.471 rubli plus 119.520 złotych. Po przeliczeniu rubli, wraz z wynagrodzeniem za urlop i za godziny nadliczbowe jest to kwota 898.824 zł. Wnioskodawca żądał wyrównania emerytury wraz z odsetkami od chwili jej przyznania, to jest od 1 stycznia 2009 r. Na wypadek gdyby takie przeliczenie było niemożliwe, wniósł o przeliczenie emerytury według wysokości jego zarobków uzyskiwanych przed wyjazdem na budowę eksportową, to jest według kwoty 5.800 zł miesięcznie.

W odpowiedzi organ rentowy domagał się oddalenia odwołania podnosząc argumenty jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 22 maja 2014 r. odwołanie oddalił.

Sąd ten ustalił, że w dniu 27 czerwca 2013 r. wnioskodawca (działający przez żonę jako pełnomocnika) złożył wniosek o przeliczenie jego emerytury z uwzględnieniem płacy uzyskanej na budowie za granicą w byłym ZSRR na podstawie umowy o pracę z dnia 23 września 1976 r. Do wniosku dołączył zaświadczenie z dnia 31 stycznia 1979 r. z Przedsiębiorstwa Budownictwa (...) (...)w G., stwierdzające, że był zatrudniony w ZSRR w okresie od 25.09.1976r. do 31.01.1979r. i za cały okres pobytu za granicą otrzymał wynagrodzenie w wysokości 32.471 rubli, tj. 119.520 zł. Pismem z dnia 02.07.2013r. ZUS wezwał pełnomocnika wnioskodawcy do przedłożenia dokumentu potwierdzającego wynagrodzenie zastępcze, to jest wynagrodzenie pracownika zatrudnionego w kraju w takim samym lub podobnym charakterze, w jakim wnioskodawca był zatrudniony przed wyjazdem za granicę. Po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu ZUS wydał zaskarżoną decyzję.

W rozważaniach prawnych Sąd Okręgowy przytoczył treść § 10 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1985r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent (D.U. z 1989r., Nr 11, poz. 63 ze zm.) i uznał, że organ rentowy zajął w sprawie prawidłowe stanowisko, zgodne z prawem i zasadą równego traktowania ubezpieczonych, bowiem wnioskodawca nie wykazał wynagrodzenia innego pracownika zatrudnionego na równorzędnym stanowisku w Przedsiębiorstwie(...)w G. w latach 1976-1979.

Odnośnie drugiego żądania wnioskodawcy, to jest przyjęcia za okres pracy eksportowej jego ostatniego wynagrodzenia w kraju na stanowisku starszego technika do spraw energetycznych w wysokości 5.800 złotych miesięcznie, Sąd Okręgowy zbadał czy od dnia 1 stycznia 1976r. do daty poprzedzającej wyjazd do (...), czyli do dnia 24 września 1976 r., przy przyjęciu wynagrodzenia w kwocie 5.800 zł miesięcznie oraz minimalnej płacy krajowej do końca roku 1976 i za lata 1977, 1978 do 10 czerwca 1979r. podstawa wymiaru emerytury wnioskodawcy uległaby zwiększeniu. Organ rentowy dokonał symulacyjnego wyliczenia i ustalił, że obliczony na nowo wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 81,93% i jest niższy od ustalonego dotychczas w wysokości 81,94%. Wysokość emerytury po waloryzacji wynosi od dnia 01.03.2014r. - 2048,06 zł. W tym miejscu Sąd pierwszej instancji powołał się na treść art. 15 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i wskazał, że wybór pomiędzy wariantami obliczenia podstawy wymiaru emerytury ustawodawca pozostawił ubezpieczonemu, przy czym obowiązkiem organu rentowego jest ustalenie, który ze sposobów jest korzystniejszy dla ubezpieczonego. Powołał się również na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 1996 r. (II URN 60/95 OSNAPiUS 1997/4 poz. 53), w którym SN przyjął, że jeżeli podstawa wymiaru emerytury lub renty może być ustalona w rozmaity sposób, to o sposobie decyduje żądanie ubezpieczonego, a dopiero wówczas, gdy żądania takiego nie ma, decyduje o tym organ rentowy, który ma obowiązek wyboru rozstrzygnięcia korzystniejszego dla osoby zainteresowanej .

Konkludując Sąd Okręgowy wskazał, że w myśl art. 111 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, niższy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie uprawnia H. D. (1) do ponownego ustalenia wysokości świadczenia. W tym stanie rzeczy Sąd oddalił odwołanie wnioskodawcy jako bezpodstawne na mocy art. 477 § 1 k.p.c.

Apelację od wyroku złożył H. D. (1) (oznaczając omyłkowo pismo z dnia 7 sierpnia 2014 r. jako zażalenie). Podniósł, iż w uzasadnieniu orzeczenia brak jest jakiegokolwiek wzmianki dotyczącej pisma (...) S.A. z dnia 9 kwietnia 2013 r. Ponownie wniósł o przyjęcie kwoty 5.800 zł jako płacy miesięcznej za okres od 25 września 1976 r. do 10 czerwca 1979 r. oraz o wyrównanie emerytury wraz z odsetkami od dnia 1 stycznia 2009 r.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych oraz właściwie zastosował przepisy prawa. Sąd Apelacyjny podziela ustalenia Sądu Okręgowego i przyjmuje je za własne, dlatego nie zachodzi potrzeba szczegółowego ich powtarzania.

W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznaczony jest treścią konkretnej decyzji organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (art. 477⁹ i art. 477¹⁴ k.p.c.) i tylko w tym zakresie podlega ona kontroli sądu zarówno pod względem jej formalnej poprawności, jak i merytorycznej zasadności. Tym samym w niniejszym postępowaniu zadaniem Sądu było zbadanie, czy w dacie wydania decyzji z dnia 2 sierpnia 2013 r. organ rentowy prawidłowo odmówił wnioskodawcy prawa do przeliczenia wysokości emerytury w oparciu o dokumenty będące w posiadaniu organu rentowego na datę wydania przedmiotowej decyzji.

Kluczową kwestią w sprawie niniejszej okazał się brak przedstawienia przez wnioskodawcę stosownych dokumentów pozwalających na uwzględnienie jego żądania i przeliczenie podstawy wymiaru świadczenia emerytalnego. Żądanie zawarte w odwołaniu od decyzji ZUS z dnia 2 sierpnia 2013 r. sprowadzało się do uwzględnienia płacy uzyskanej w okresie zatrudnienia H. D. (1) za granicą – w byłym ZSRR w latach 1976-1979 w spółce (...)–1”. Jak słusznie wskazywał organ emerytalny oraz Sąd Okręgowy, podstawę wymiaru emerytury pracownika skierowanego do pracy za granicą przed 1 stycznia 1991 r. stanowi wynagrodzenie zastępcze, o którym mowa w § 10 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1985 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent (vide wyrok SN z dnia 4.03.2010r. w sprawie I UK 306/09; OSNP 2011/17-18/236). Mowa tu o wynagrodzeniu pracownika zatrudnionego w tym czasie w kraju w takim samym lub podobnym charakterze, w jakim wnioskodawca był zatrudniony przed wyjazdem za granicę. Zgodnie § 10 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1985 r., jeżeli w okresie, z którego wynagrodzenie przyjmuje się do ustalenia podstawy wymiaru pracownik był zatrudniony za granicą, do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się:

- 1) kwoty, od których za te okresy opłacono składkę na ubezpieczenie społeczne w kraju, albo
- 2) jeżeli okres zatrudnienia za granicą przypada przed dniem 1 stycznia 1991r. kwoty wynagrodzenia przysługującego w tych okresach pracownikowi zatrudnionemu w kraju w takim samym lub podobnym charakterze, w jakim pracownik był zatrudniony przed wyjazdem za granicę.

W sprawie niniejszej oceny wymaga punkt drugi cytowanego przepisu, w szczególności zwrot „pracownikowi zatrudnionemu w kraju w takim samym lub podobnym charakterze”, w jakim pracownik był zatrudniony przed wyjazdem za granicę. Oznacza to, że w przypadku gdy w trakcie zatrudnienia pracownik uzyskuje skierowanie od macierzystego zakładu pracy na wyjazd do pracy za granicę, wówczas wynagrodzenie zastępcze powinno być ustalone w oparciu o pracownika tego zakładu, który wykonywał pracę na takim samym lub podobnym stanowisku w kraju. Powyższe powinno zostać potwierdzone zaświadczeniem pracodawcy, legitymacją ubezpieczeniową lub innym dokumentem, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia (§ 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe, Dz.U.2011.237.1412). W tym miejscu podkreślić należy, że obowiązek udowodnienia faktów spoczywa na osobie, która wywodzi z nich skutki prawne (art. 232 k.p.c.), stąd też to na wnioskodawcy ciążył obowiązek przedstawienia dowodów dla udowodnienia spornych okoliczności.

Wnioskodawca wykazał, iż w okresie od 25 września 1976 r. do 31 stycznia 1979 r. był skierowany przez Spółkę (...)–1 do pracy w byłym ZSRR jako technik do spraw energetycznych (zaświadczenie k. 7 akt ZUS), jednak w świetle wyżej przytoczonych przepisów sam fakt pracy za granicą, nie jest wystarczający do uwzględnienia żądania wnioskodawcy, niezbędne jest bowiem zaświadczenie o wynagrodzeniu zastępczym. Jak wynika jednak z załączonego do apelacji pisma z dnia 9 kwietnia 2013 r., (...) S.A. (następca (...) Spółki (...)–1) Spółka ta nie posiada w swoim archiwum dokumentów płacowych pozwalających na wystawienie zaświadczenia o zarobkach zastępczych (k.64).

W celu ostatecznego wyjaśnienia tej kwestii Sąd Apelacyjny działając z urzędu zwrócił się do w/w spółki o udzielenie informacji, czy jest ona w posiadaniu akt osobowych osób zatrudnionych w okresie od 28 września 1976 r. do 2 czerwca 1979 r. na stanowisku starszego technika do spraw energetycznych, bądź zatrudnionych na stanowiskach podobnych. W piśmie z dnia 10 kwietnia 2015 r. (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej, na rzecz której działa Syndyk Masy Upadłości, J. Ł. wskazała, że nie posiada akt osobowych osób zatrudnionych w tym okresie na wskazanych stanowiskach, co wyklucza możliwość ustalenia osób zatrudnionych i wysokości osiąganego przez nich wynagrodzenia (k. 87). Ponadto

Spółka ta przedstawiła kopię akt osobowych H. D. (2), z których wynika, że wnioskodawca był zatrudniony jako starszy technik do spraw energetycznych na budowie eksportowej w byłym ZSRR w okresie od 25 września 1976 do 16 lutego 1979 r. oraz że Spółka ta jest w posiadaniu dokumentów płacowych pracowników dopiero od roku 1980, dlatego niemożliwe jest wystawienie zaświadczenia o zarobkach wnioskodawcy, ani też o zarobkach zastępczych. W związku z powyższym, udowodnienie rzeczywistych wysokości wynagrodzeń osiągniętych przez pracowników zatrudnionych na podobnych stanowiskach okazało się niemożliwe.

W dalszej kolejności należy wskazać, że jako żądanie ewentualne wnioskodawca wnosił o przeliczenie emerytury za okres od 25 września 1976 r. do 10 czerwca 1979 r. według zarobków uzyskiwanych przez niego przed wyjazdem na budowę za granicę, tj. 5.800 zł miesięcznie. Mając jednak na uwadze okoliczność, iż nie została udowodniona wysokość faktycznie uzyskiwanego przez wnioskodawcę w czasie pracy za granicą wynagrodzenia, Sąd Okręgowy uznał za zasadne uwzględnienie wynagrodzenia wskazywanego przez wnioskodawcę jedynie w okresie od 1 stycznia 1976 r. do momentu jego wyjazdu do byłego ZSRR tj. do 24 września 1976 r., za pozostały zaś okres przyjęcie płacy minimalnej. Na zobowiązanie Sądu Okręgowego ZUS dokonał symulacyjnego wyliczenia podstawy wymiaru emerytury (k. 27-32), jednak ustalony w ten sposób wskaźnik (81,93 %) okazał się niższy od dotychczasowego (81,94%), dlatego również to żądanie wnioskodawcy okazało się niezasadne. W myśl bowiem art. 111 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wysokość emerytury oblicza się ponownie wyłącznie wtedy, gdy nowo obliczony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego. W przypadku zaś, gdy nowo obliczony wskaźnik jest niższy od poprzedniego, nie ma możliwości obliczyć wysokości spornego świadczenia na nowo, gdyż byłoby to dla wnioskodawcy niekorzystne.

Reasumując, Sąd Okręgowy słusznie ocenił, iż w sprawie niniejszej nie zachodzą okoliczności uzasadniające przeliczenie podstawy wymiaru emerytury H. D. (1). Dlatego też apelacja wnioskodawcy podlegała oddaleniu jako bezzasadna.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji wyroku, na podstawie art. 385 k.p.c.